

ע"פ 3190/21 - פלוני נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 3190/21

לפני:

כבוד השופט י' אלרון
כבוד השופטת י' וילנר
כבוד השופט ע' גרוסקופף

המערער:

פלוני

נ ג ד

המשיבה:

מדינת ישראל

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי חיפה
מיום 13.4.2021 ב-ת"פ 55775-08-19 שניתן על ידי
כב' השופט א' טובי

תאריך הישיבה:

ט"ו באדר א התשפ"ב (16.02.2022)

בשם המערער:

עו"ד דב גלעד כהן

בשם המשיבה:

עו"ד ארז בן ארויה

בשם נפגעי העבירה:

עו"ד חיים שוקרני

בשם שירות המבחן למבוגרים:

פטורה מהתייצבות

פסק-דין

השופט י' אלרון:

1. הערעור שלפנינו מציב את הדילמה העונשית בפני היושב בדין במלוא עוצמתה. המערער שמה לשוכרה ויצא לנהוג ברכבו, ובסמוך לאחר מכן, הציע הסעה למספר צעירים שעמדו בצד הדרך. במהלכה של אותה נסיעה גרם המערער לתאונה עצמית אשר כתוצאה ממנה, נהרגה ולריה פדרמסר ז"ל (להלן: המנוחה) ואחרים נחבלו קשות. המערער עצמו נותר נכה סיעודי המרותק לכיסא גלגלים, הנזקק לעזרתה הצמודה של אמו וחיייו נעים בין ניתוח אחד למשנהו.

לפנינו ערעור על גזר דינו, שניתן על ידי בית המשפט המחוזי בחיפה ב-ת"פ 55775-08-19 (השופט א' טובי) ביום 13.3.2021, במסגרתו הושטו על המערער 5 שנות מאסר בפועל, לצד ענישה נלווית.

עיקרי כתב האישום

2. ביום 11.11.2017, סמוך לשעה 03:30, לאחר שבילה בפאב באזור כרמיאל וצרך משקאות אלכוהוליים, המערער נכנס לרכבו והחל לנהוג בעודו שיכור, כשבדמו ריכוז של 130 מ"ל אלכוהול. המערער הגיע לצומת מרומזר, פנה שמאלה בעוד הרמזור אדום, נעצר ליד ע', ס' נ' והמנוחה והציע להסיעם לביתם. הארבעה עלו לרכבו.

המערער האיץ את מהירות הרכב למהירות כפולה מהמותר, והחל "לזגזג" בנסיעתו בעוד יתר נוסעי הרכב צעקו. אז, איבד שליטה על הרכב, סטה מנתיב הנסיעה, עלה על אי תנועה בנוי, פגע עם חזית רכבו בעמוד תאורה ועקר אותו ממקומו. הרכב הסתובב שמאלה, חזר לעבר הכביש והחל לעלות באש (להלן: התאונה).

כתוצאה מהתאונה, המנוחה נפצעה אנושות ונגרמו לה, בין היתר, חבלות ראש, שברים בגולגולת, כווית בגפיים התחתונות, שברים באגן ובצלעות, ריסוק הטחול ופגיעה בכליה. מותה נקבע למחרת.

נ' נחבל קשות ופונה לבית החולים, שם אובחנו לו שברים מרובים בראש, בצלעות, בגפיים ובאגן והוא נזקק למספר ניתוחים ולהליך שיקומי מתמשך; ע' נחבל קשות ונגרמו לו חבלות ראש, שברים בחוליות וקרע במעיים, בעקבותיהם נזקק למספר ניתוחים, והוא אושפז בבית החולים כשבוע; ס' נחבל בראשו ונגרמו לו דימומים וחתכים; והמערער סבל משברים מרובים בראשו, בצלעות ובגפיים, וכן מכוויות מופשטות בראש, בפניו ובשאר חלקי גופו.

ההליך בבית המשפט המחוזי

3. לאחר שמיעת ראיות, המערער הורשע ביום 26.11.2020 בעבירת המתה בקלות דעת לפי סעיף 301 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); נהיגה בשכרות לפי סעיפים 62(3), 64(א)(3) ו-39א לפקודת התעבורה [נוסח חדש] (להלן: הפקודה); אי ציות לרמזור אדום לפי סעיף 38(3) לפקודה ותקנה 64(ה) לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961 (להלן: התקנות); נהיגה שלא במהירות סבירה לפי תקנה 51 לתקנות; וגרימת חבלה של ממש לפי סעיף 38(3) לפקודה.

4. בגזר דינו, בית המשפט המחוזי הדגיש את חומרת המעשים בהם הורשע המערער, ואת "הקלות הבלתי נסבלת בה בחר לנהוג ברכבו בעודו שיכור". התנהלות המערער בחוסר אחריות בוטה ובלתי נסלחת, מתעצמת עת בחר עמוד 2

להציע לצעירים תמימים שנקרו בדרכו לנסוע ברכבו, בהיותו שיכור הנוהג בפרעות.

בית המשפט הוסיף וציין כי אמנם אין בענישה, מחמירה ככל שתהא, כדי לרפא את הנזק שנגרם כתוצאה ממעשי המערער, אך יש בכך כדי לתת ביטוי לערך קדושת החיים, וכן להעביר מסר חד וברור, והוא - מי שבחר לנהוג תחת השפעת חומרים משכרים ומביא בכך לפגיעה בחפים מפשע, צפוי לעונש מאסר כבד ומשמעותי.

על כן, לאור הפגיעה המשמעותית בערכים המוגנים, ובהם קדושת החיים, שלמות הגוף ושמירה על שלום הציבור בכללותו, וכן לאור פוטנציאל הנזק החמור שעלול היה להיגרם ממעשי המערער, ובפרט מאחר שהיה ביכולתו להבין את הפסול במעשיו ולהימנע מהסיטואציה בכללותה, בית המשפט המחוזי קבע כי מתחם העונש ההולם בעניינו נע בין 4 ל-10 שנות מאסר בפועל, לצד ענישה נלווית.

5. אשר לקביעת עונשו של המערער בתוך המתחם, בית המשפט המחוזי שקל בראש ובראשונה את מצבו הרפואי. כך, צוין כי המערער נפצע אף הוא באופן קשה בתאונה, וסובל בעקבותיה מנכות צמיתה בשיעור של 100%, וכן מהפרעה קוגניטיבית ופוסט-טראומה, כפי שעולה מהמסמכים הרפואיים שהוצגו בעניינו. לצד זאת, בית המשפט המחוזי דחה את טענת המערער כי שירות בתי הסוהר אינו ערוך לטפל בו מפאת מצבו הרפואי, או כי עמדה בפניו תמונה חלקית בלבד של תחלואיו.

עוד שקל בית המשפט את העובדה שהמערער נעדר עבר פלילי; התרשמותו החיובית של שירות המבחן ממנו; וכן ההערכה שהובאה בתסקירו כי ישנו סיכון נמוך להתנהגות פוגענית חוזרת מצידו.

מנגד, צוין כי למערער אמנם זכות קנויה לנהל את משפטו, אך בכך אינו זכאי "להנחה" השמורה לנאשם המודה במיוחס לו, נוטל אחריות מלאה על מעשיו וחוסך את זמנם של העדים ובית המשפט. כן נשקל כי לחובת המערער הרשעה בנהיגה בשכרות משנת 2013, בגינה רישיונו נפסל ל-23 חודשים - על רקע זה, בית המשפט המחוזי הדגיש שדבריו של המערער כי הבין היטב את חומרת העבירה ומאז הרשעתו בעבר הקפיד שלא לנהוג לאחר שצרך אלכוהול - נעדרי כל עיגון במציאות.

6. לאור כל האמור, בית המשפט המחוזי קבע כי יש לגזור את עונשו של המערער קרוב לרף התחתון שנקבע, לצד ענישה נלווית. על כן, הושתו על המערער 5 שנות מאסר בפועל; 18 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור כל עבירת המתה, למשך 3 שנים; 20 שנות פסילה מלהחזיק או להוציא רישיון נהיגה; וכן 30,000 ש"ח פיצוי למשפחת המנוחה.

עיקרי טענות הצדדים בערעור

7. תחילה, השיג המערער הן על הכרעת הדין והן על גזר הדין. לאחר הדיון בערעור שנערך לפנינו, הודיע בא כוחו כי הוא אינו עומד על ערעורו ביחס להכרעת דינו. משכך, תובאנה השגותיו באשר לגזירת עונשו בלבד.

8. לטענת המערער, אין ביכולתו של שירות בתי הסוהר לדאוג לצרכיו בין כתלי בית הכלא, ולסייע לו כנדרש בהתאם למצבו הרפואי. בתוך כך, הודגש כי לא ניתן להפריז בחומרת הפגיעות, הכאב והסבל מהם סובל מאז קרות

עמוד 3

התאונה, כאשר הוגדר כבעל נכות צמיתה בשיעור 100%, ובהתאם לקריטריונים של ביטוח לאומי מוגדר כסיעודי ותלות לחלוטין בעזרת הזולת.

המערער שב וציין את המלצת שירות המבחן, במסגרתה הובע חשש מפני קטיעת ההליך השיקומי שעובר, וקושי אפשרי של שירות בתי הסוהר לספק את המענה הרפואי הנדרש לצרכיו. לגישתו, בית המשפט המחוזי שגה עת שהסתמך על "המכתב הלקאוני" שהוגש מטעם רשות בתי הסוהר, לפיו הם ערוכים לטפל בו כנדרש, כאשר הובהר כי אין בידי שב"ס מידע על מצבו הסיעודי והתפקודי.

בנסיבות אלו, המערער טען כי בית המשפט המחוזי שגה אף בקביעת מתחם העונש ההולם בעניינו. זאת, שכן היה עליו לקבוע מתחם שלא יעלה על 36 חודשים, ובפרט משהמתחם שנקבע סוטה מעקרון ההלימה ואינו מתחשב די בנסיבותיו האישיות ופרטי המקרה, בהתאם לתיקון 113 לחוק. נטען, כי בית המשפט המחוזי שגה גם ביישום הוראות תיקון 113, עת הביא בחשבון את יכולתו להימנע מביצוע העבירה כשיקול לחומרה, הגם שנסיבות אלו נשקלות לקולה בלבד.

9. מנגד, המשיבה טענה כי דין הערעור להידחות. לשיטתה, מתחם העונש שנקבע הולם את חומרת מעשיו של המערער, ומבטא את אחריותו לגדיעת חייה של המנוחה ולחבלות הקשות שגרם ליתר הצעירים שאסף לרכבו. משכך, גזר דינו של בית המשפט המחוזי ראוי, תואם למדיניות הענישה הנוהגת, ואין כל הצדקה להתערב בו.

המשיבה הוסיפה וטענה כי בית המשפט המחוזי נתן משקל נכבד למצבו הרפואי של המערער - אשר נגרם כתוצאה מנהיגתו שלו, בשכרות - והעמיד את עונשו קרוב לרף התחתון, חרף הרשעתו הקודמת בנהיגה בשכרות והעובדה שלא נטל אחריות למעשיו. הודגש, כי לצד הנזק החמור שנגרם גם למערער, מעשיו מצריכים ענישה מחמירה, המבטאת את הסלידה והפסול הנובעים מהם ומבטאת את חשיבות ההגנה על חיי אדם.

אשר להשגות המערער בדבר היערכות גורמי הרפואה למצבו, המשיבה שבה והדגישה כי שירות בתי הסוהר ערוך לטפל באסירים במצבים רפואיים שונים, ושליחת המערער למיון מוקדם עובר לכניסתו לבית הסוהר עשויה לסייע להיערכות נכונה לעניין זה. לא ניתן לשיטתה לקבל את טענתו כי מצבו הפיזי אינו מאפשר מאסר מאחורי סורג וברח, ומצבו הרפואי קיבל את מלוא המשקל בגזר הדין.

10. עובר לדיון הונח לפנינו תסקיר משלים בעניינו של המערער, ממנו עולה כי המערער מצוי בטיפולים בשל פגיעתו הקשה והתמודדותו עם המגבלות הפיזיות, הרגשיות והנפשיות מהן סובל כתוצאה מהתאונה. לצד זאת, צוין כי נוכח פגיעתו, המערער מתקשה להתייחס באופן רגשי ומעמיק לנפגעים ממעשיו, ונעדר כוחות להתבוננות ביקורתית בחומרת התנהגותו.

צוין כי המערער חש צער רב על תוצאות התאונה, עבור המנוחה ומשפחתה, יתר הנפגעים וכן גם על חייו - שלא ישובו להיות עוד כפי שהיו. שירות המבחן שב והדגיש כי ישנה חשיבות לכך שגורמי הטיפול הרפואי בשירות בתי הסוהר יקבלו מידע מקיף ומלא אודות צרכיו הרפואיים והנפשיים של המערער בטרם יחל לרצות את עונש המאסר בפועל, ככל שיידרש.

11. לאחר ששקלתי את טענות הצדדים, ולאחר ששמענו את טיעוניהם בדיון שהתקיים לפנינו, מסקנתי היא כי דין הערעור להידחות, וכך אציע לחברי.

12. כידוע, ערכאת הערעור אינה נוטה להתערב בחומרת העונש שנגזר על נאשם בערכאה הדיונית אלא במקרים חריגים, בהם ניכרת סטייה קיצונית ובולטת ממדיניות הענישה המקובלת בנסיבות דומות (ראו מיני רבים, ע"פ 4795/21 פלוני נ' מדינת ישראל (7.2.2022); ע"פ 4775/21 פלוני נ' מדינת ישראל (17.2.2022); ע"פ 3834/20 קלפון נ' מדינת ישראל, פסקה 28 (29.7.2021)).

משהערעור שלפנינו נבחן אל מול אמות מידה אלו, ניכר כי אין מקום לקבלו.

13. מעשיו של המערער הובילו לתוצאה הרסנית וכואבת - בראש ובראשונה, מותה של המנוחה. התאונה שאירעה שינתה את חייהם של כל המעורבים בה והקרובים להם, והאחריות לתוצאות קשות אלו מונחת במלואה על כתפי המערער. על השלכות התאונה והשפעותיה ניתן ללמוד גם מהמכתב שהוגש לעיונו מטעם אמה של המנוחה, בו תיארה בכאב רב את הטראומה שנגרמה לכלל משפחת המנוחה, ועל הקשיים מהם סובלים בעקבות האסון שפקד אותם.

14. הרשעתו הקודמת של המערער בנהיגה תחת שכרות לא מנעה ממנו לנהוג באישון ליל, לאחר שבילה בפאב וצרך אלכוהול רב, ואף לא מנעה ממנו מלהציע לצעירים נוספים לעלות לרכבו. אז, לא שעה לזעקוניהם עת נסעו עמו בעודו מזגזג בכביש, עד אשר התנגש בעמוד תאורה.

מעשים חמורים אלו מחייבים ענישה משמעותית, שתעביר מסר חד וברור לציבור הנהגים - בית המשפט לא יגלה סלחנות כלפי אלו העולים על הכביש לאחר שצרכו אלכוהול. מדובר בהתנהגות מסוכנת ונפשעת, הגובה, למרבה הצער, קורבנות חפים מפשע. כפי שהדגשתי זה מכבר, "יידע כל מי שבוחר לסכן חיים בדרך זו, קוטל בכך ילדים וקורע משפחות... כי עונשו החמור בוא יבוא..." (ע"פ 6193/20 בר זכאי נ' מדינת ישראל, פסקה 39 (25.3.2021); כן ראו ע"פ 7162/19 ראש נ' מדינת ישראל, פסקה 22 לפסק דינו של ע' גרוסקופף (3.1.2021)).

על החשיבות שבקביעת ענישה הולמת ומחמירה בעבירות מסוג זה עמדתי בעבר:

"מאות בני-אדם מוצאים את מותם מדי שנה בכבישים. אין המדובר ביד הגורל בלבד: לא אחת תאונות קטלניות מתרחשות כתוצאה מקלות דעתם של נהגים הנוטלים סיכונים בלתי סבירים ומפרים את הוראות כללי התעבורה ... בית משפט זה שב והדגיש את הצורך בענישה מחמירה ומרתיעה בגין עבירות תעבורה המביאות לגדיעתם של חיי אדם בטרם עת. מדיניות ענישה זו נחוצה לשם הרתעת הרבים מפני ביצוע עבירות תעבורה ומפני נטילת סיכונים בלתי סבירים אשר יש בהם כדי לסכן חיי אדם. בכך, תורמת מערכת המשפט את חלקה במאבק המתמשך בתאונות הדרכים הגובות קורבנות כה רבים כעניין שבשגרה..." (ע"פ 4908/18 אל עסייו נ' מדינת ישראל (7.11.2019) להלן: עניין אל עסייו).

15. מובן, כי לא ניתן להתעלם מההשלכות הקשות של התאונה על המערער, ועל מצבו הרפואי הקשה. כפי שעולה מתסקיר שירות המבחן בעניינו, המערער סובל מקשיים פיזיולוגיים ונפשיים מורכבים ומשמעותיים, עת נזקק לתמיכה בכל שעות היום לביצוע פעולות שגרתיות, עובר טיפולים רפואיים קשים, וסובל מחרדה ופוסט טראומה.

תאונות דרכים קשות, כזו שבמקרה שלפנינו, משנות לעיתים מקצה לקצה את חייהם של כלל המעורבים בהן - הן הנפגעים, הן משפחותיהם, ואף את חייהם של אלו שגרמו לתאונה. גם במקרים קשים אלו, על בית המשפט לבחון, בין היתר, את חומרת המעשים, פגיעתם בקורבנות ובבני משפחותיהם לצד נסיבותיו האישיות של הגורם לתאונה. במכלול השיקולים, "נסיבותיו האישיות של נאשם במקרים אלו מתגמדות לנוכח התוצאות הקשות להן גרם" (עניין אל עסיי, פסקה 10).

כאמור, בית המשפט נתן משקל משמעותי למצבו הבריאותי של המערער וכן לקשיים הצפויים לו משהותו במאסר. היבט זה שוקלל באופן ממצה בגזר דינו, והוביל להקלה משמעותית בעונשו. אין מקום אפוא להקלה נוספת (ראו ע"פ 2724/17 מורגנשטרן נ' מדינת ישראל - רשות המיסים (24.4.2018)).

על כן, נחה דעתי כי בית המשפט המחוזי הגיע לתוצאה עונשית מאוזנת, המשקללת נכונה את מכלול נסיבותיו המורכבות של העניין.

16. נשוב ונסב את תשומת ליבם של הגורמים המוסמכים בשירות בתי הסוהר למצבו הבריאותי של המערער ולמצבו הנפשי - חזקה עליהם כי ידאגו לטיפול הולם ולהמשך מאמצי השיקום, הנפשיים והפיזיים כאחד, להם נזקק.

17. לאור כל האמור, אציע לחבריי לדחות את הערעור.

ש ו פ ט

השופטת י' וילנר:

אני מסכימה.

ש ו פ ט ת

השופט ע' גרוסקופף:

אני מסכים.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט י' אלרון.

נוכח מצבו הרפואי של המערער, מצאנו לנכון לאפשר לו זמן ממושך לצרכי התארגנות, מיון מוקדם והעברת כלל המסמכים הרפואיים הנדרשים לשירות בתי הסוהר. על כן, המערער יתייבב לשאת בעונש המאסר בפועל שהוטל עליו ביום 25.4.2022 עד השעה 10:00 בבית מעצר "קישון" או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות או דרכון.

ניתן היום, ל' באדר א' התשפ"ב (3.3.2022).

ש ו פ ט

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט